

Сав 20 мунган

Тиймчээ бүх хүсээ дүүрэнээр Хэрэгжээ, малчдад
үндэ нийт-политикчид хүдэсээр байжаруулга гэжээ
Тогторгосагцнуудад нэгэн шухал зорилго мүн.

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

АГИТАЦИОННО ХҮДЭЛМЭРИЙН ГҮНЗЭГЫГӨӨР,
ҮРГЭН ДАЛАЙСАТАЙГААР ЯБУУЛХА

★ ★

★

Агитационно хүдэлмэрийн ашаар...

НАРАСАТО-ТОДГОЙ. (Телефоноор абтаба). Энд Иволгин аймгай «Улаан-Оронт» комхозой нүхэр Ч. Бальжневий хүтэлбэрийдэг адуу малай түрүү гүүртэ байдаг юм. Тус гүүртэ болбол адуу мал үсхээрлэх гүрэнэйлгөө түсөөн Улаан дүүргэд, тэд абагыг нэгшье толгойн гэжтэ хоролтоггүйгөөр Унгаржа, Бурят-Монгол АССР-эй 25 жэлэй ойн хүнэмэлдэ дэлгэсэн социалистическэ мүрсеондэ колхоз соогоо түрүү буури ээлжэ ябана.

Ажалай үндэр бүтэсүүдмэ туйлаж, түрүүшүүлэй ээргэдэ жагсаан хаашидаг нүхэд Галсанова, Бальжнева, Эрдынеева, Цыремпилова гэгшэд даалгагдажа үгтээн үеэсдөө нү хаалгыг ехэдхэн ба үхэр малаа тобир гарганаар үбэлжүүлжэ, баштээрлэ оруулаад байна.

Илмэ амжалтануудмэ энэ гүүртинхид хадаа илмэга партино-политическэ болон агитационно-ойлгууламжын хүдэлмэрийн үргэсөөр абуулан дээрлэхэ туйлаба гэжтэ. Тэндэ ажалладаг, колхознигуудай дунда агитационно-ойлгууламжын хүдэлмэрийн нүхэр Цыремпилова үдэр бүри абуулаад байна. Тэрэнхэ-гадна, колхозой ажаллалта зоотехник партияг гашүүн нүхэр Дондуков болбол тэндэ саг үргэлжэ ошожо, политическэ тэмтэй элхид ба лекциүүдмэ хэжэ, малмалта улахоорондын оршон байдалмэ ойлгуулаад юм.

Тэрэ гүүртэдэ хүдэлмэрилдэг малмалд барандаа шахуу республиканска газетүүдмэ абадаг байна. Колхозой партияна организаци болбол нэрлэгдэхэн гүүртмэ түрүү ээргэдэ гаргата талаар ехэхэн эмхидхэлдэг хүдэлмэри абуулан байгаа. Парторганизацын агитаторнууд ба лекторнууд улаа дмэ тэндэ ошожо, естественн-научна эмхидхэлүүдмэ хэдэг байха юм.

Жэшээлхэдэ, Оронтын 7 жэлэй хүртүмэйн директор нүхэр Янхобонин гэшнэ «Анхан түрүндэ хүн яажэ би болоо» гэһэн лекци хаяхан ушмажа, малмалдыг ехээр бонирхуулба. Мүн тэрэнхэлэн ВЛКСМ-эй Иволгин айкомой эмхидхэлэй таһагмэ даалга нүхэр Сагдаров болбол «Бурят-Монгол АССР-эй 25 жэлэй ой» гэһэн элхидхэл ушмаһан байгаа.

Манай партияна организацин агитаторнууд хэдэн олон дахин ханын, газар-нүүдмэ болон «дайшмалхы хуудануудмэ» гаргажа, колхозойнгоо түрүү малмалдай баян хүй дүрмэлүүдтэй тэдхэн малмалдыг танилсуулан байна. Түрүү малмалдай Социалистическэ Ажалай Геройн нэрэ-зэргэ олгохо, тэднэрыг СССР-эй орденууд болон медальнуудаар шагнаха тухай ССР Союзай Верховно Советэй Президиумэй түүхтэ Указ тухай хэдэн дахин хөөрөлдөөнүүд үнгэрэгдэхэн юм.

Мүнөө республикыгаа 25 жэлэй ойдо бэлэдхэхэ хүдэлмэрийн түлэг дундаа ябуулагдажа байхад, партияна организаци болбол малмалдай дунда нийтэ-политическэ хүдэлмэри урда урхынхынан улам хүсэ-гэйгөөр ябуулжа, ойн хүндэтэдэ дэлгэрэн социалистическэ мүрсеондэ орлоходоо абаһан уялануудмэ колхозник бүхэнэй дүүргэлтэ болгохо хэрэгтэ бодото тухаламжа үзүүлнэ.

Малай бэлээрлэе эрхмээр Унгаржа, эрхэжэ жэлэй үбэлжэлтэдэ эрхм бэлэдхэл хангап, социалистическэ Бурят-Монгол республикыгаа 25 жэлэй алдартэ ойе утгаха нэгэн хүсэлтэйгөөр манай колхозой малмалд ажаллажа байна.

Ц. Очиров,
партибюрогой секретарь.

1947 ондо 32 гектар газартай гектар бүрийн 31,06 центнер шанинсын ургаса абаһанайгаа түлээ Ажалай Улаан Тугай орденуор шагнаһан Буриманай аймгай Балинний нэрэмжтэ колхозой колхозник Шотков Чойсорон Шоткович.

АГИТБРИГАДА

ВЛКСМ-эй Иволгин айком болбол комсомольско-селькоровско рейд хэжэ элхидхэлтэжэ хамта, 7 хүнөө бүридхэн агитбригадыг эхидхэхэ нэ. Энэ агитбригада майн 12-ноо 18 хүртэр аймгай центрхэ холо байһан колхозуудта яба. «Улаан Оронт», «Мартын 8», Калининэй нэрэмжтэ ба «ХVIII-дахы партьсэдэ» гэжэ хүдөө ажалын артельнуудмэ хамта 900-аад хүн конпертүүдмэ харайһан байна. Гадаа, «Мүнөө Уеын политическэ байдал», БМАСР-эй 25 жэл соогоо арадайныг ажалын бүхы халбарнуудта туйлаһан амжалтануудмэ гэһэн элхидхэлүүд ушмажа. Мүн нийтэ-политическэ тэмдүүд хээр хэдэн хөөрөлдөөнүүд ба агитаторнуудай зүблөөнүүд үнгэрэгдэхэ.

«Мартын 8» ба Калининэй нэрэмжтэ колхозуудта социалистическэ мүрсеондэ ажалмэ агитбригадыг хамта, Тинхэ зуураа, коммунистууд болон комсомолуудай найн ба шаһартай хүдэлмэрийг танилса. Жэшээлхэдэ, комсомолд Николай Томсон гэшнэ («Мартын 8» колхоз) морин селажэр үхэр бүри 13 га газарта үрнэ хаяха еһотой аад, 25 гектарта хаяна. Комсомолууд нүхэд В. Торгашин, К. Бурундуков гэшнэд колхозойнгоо бүтээжэ байһан улагууришын системэ дээр ажаллажа зуураа, 9 кубическэ метр шорой (түсөөн 5 кубическэ метр) шэрлэжэ.

Калининий нэрэмжтэ колхозойтд мүн лэ найнаар ажаллана. Залуу галшмал А. Чебунина, Базасева гэшнэд 0,60 гектарай орлодо 1,0 га газар үдэр бүри хаяхана.

Һаяжа тус агитбригада аймагтай бусал колхозуудта гарахал. Тэрэнхэ репертуарта—Анатолий Габовэй «Вулканы уулзалган», арадай дуунууд, танцнууд ба бусад бии.

Д. Дугаров.

С. Сагдаров.

Агитаторнуудай үгэн хвсэн

ИВОЛГА. Молотовой нэрэмжтэ колхозой хүнэй-товарна фермдэ нийтэ-политическэ хүдэлмэри жэшээтэ найнаар тайлгдахал.

Тус ферм дээрэ хүдэлмэрилдэг партино-организацин агитаторнууд өөһө-лымтөө дүлэтэ Уганүүдэр малмалдыг шэн зоригто ажаада зоригжуулаад байна.

Агитационно-ойлгууламжын ба нийтэ политическэ хүдэлмэрийн үргэсөөр тийн-

жа шаһанайнгаа ашаар, тус фермэ ехэн амжалтануудмэ туйлаж, республикыгаа 25 жэлэй ойн баярыг утгахал гэжтэ. Түсөөн шорой, тус фермэ 308 талгой адуу малтай байха аад, мүнөө 313 талгой малтай болобо. Түл абагыг нэгшье толгойн гэжтэ хоролтоггүйгөөр Унгаржа, колхоз соохи социалистическэ мүрсеондэ түрүүлжэ ябана.

Ю. Цыренов.

Колхозно уншалгын байшан

Алын аймгай «БНМ» гэжэ хүдөө ажалын артельс уншалгын байшан гоё байханаар түхээрлэхэй. Тэрэн соо орлодо бүхы ханануудтай вожднорой портреты, гоё байханаар бэшлэгдэн плакатууд, урланууд байха юм. СССР-эй ба Бурят-Монгол АССР-эй арадай ажалмэ баргэн болхохо ба хүгөөжэ табанжлалт түсөөдү тухай фото-монтажууд, витрина-д Улагсдхын газетүүд харгана.

Ном дотр табигдг полкуудт дээрнэ политическэ ба уранбайханай зохиолууд, газетүүд болон журналууд олоор тайлагдай байдаг. Абаһан газетүүдхэ ажалан үдэжэ байдаг юм. Тинхэхэ тэндэ ороһон

колхознигууд хэрэгтэй болоһон газетэ ба журналуудмэ ошожо, уншаха аргатай болоно.

Мүнөө колхозно центрхэ холо газарта малай бэлээрлэе яажэ байһан колхознигуудта зориулагдажа, нүүдэл библиотечка эхидхэхэ. Тус байшангыг даалга нүхэр Цыбиков болбол үдэш бүри шахуу уншалгынгаа байшангай байра соо олоон тооной колхознигуудмэ сугаулажа, тэднэртэ газетэ уншажа үгэхөөн гэһэн, тэднэрыг орох алфавит дээрэ зохиогдохон бурят-монгол үзэг бэшгэе бургалдаг байна.

Д. Дугаров.

С. Сагдаров.

Хүдэлмэрээ зүбөөр табиһан парторганизаци

Бурят-Монгол АССР-эй 25 жэлэй ойе Унгаржа тухай ВЛКСМ-эй Обкомой хуудай тогтоолод хэрюу болгожо, «Победа» гэжэ озоборлогын артелиин коллективэй гашүүн энэ түүхтэ ойе нэрэтэй түрэтэйгөөр утгаһын түлөө социалистическэ мүрсеондэ үргэсөөр дэлгэрүүлжэ эхлэхэ. Тус артелиин правленийн түрүүлэгшэ коммунист нүхэр Алашевский, партияна ахин организацин секретарь нүхэр Богданова гэшнэд мүрсеондэ үргэдхэхэ талаар ехэхэн эмхидхэлэй хүдэлмэри абуула.

Тус артелиин коллектив бүхы дээрэ, тэрэнхэ тус тус хүдэлмэрилдэг ба ижнерно-техническэ хүдэлмэрилдэхэд дэлгэрүүлэгдэхэн уялануудмэ абажа, 8 һарынгаа үйлдэбэрин программэ 6 һара соо дүүргэхэ гэжэ шийдхэн байгаа. Тини, энэ артелиин коллектив болбол район соохи социалистическэ мүрсеондэ 1947 оһоо хойшо түрүүлжэ ябана.

Районий VII ба городской ХХП партияна конференциүүдэй шийдхэбэринүүдмэ дүүргэлтэ болгожо, тэдхэн партияна организаци болбол партино-эмхидхэлэй, партино-политическэ хүдэлмэрийнүдмэ шөнөдхэн табиһан байна. Тинхэхэ партина организаци болбол ажалын асуудлануудмэ политическэ хүдэлмэрийн зүбөөр тааралдуулан табижа зуураа, агитационно-политическэ ажал-абуулагда нарын нягта партияна хяналта хадг боло.

Мүнөө энэ артегийн шөхүүдтэ политическэ-хүмүүжүүлгын хүдэлмэри найнаа абуулаһана. Тинхэхэ хамта, урланууд болон плакатуудмэ шөнөөр зуража үзгөө. Түрүүлүүдэй дүй дүрмэлмэ харуулан

показателниг даскатууд болон «дайшмалхы хууданууд» саг үргэлжэ гаргагдан. Мүн цех бүхэндэ ханын газетүүд гаргагдахал юм.

Парторганизацин секретарь нүхэр Богданова болбол партино-политическэ хүдэлмэрийн хүтэлбэрихтээ хамта, ажалын асуудлануудмэ зүбөөр хүтэлбэрилнэ. Тэрэ хадаа үйлдэбэрин зүблөөнүүдмэ Унгаржа, тэрэн дээрэ түрүүлүүдэй дүй дүрмэлмэ бүгдхэн шадабрын болгохо тухаа ехэхэн анхараажа табижа.

Тэрэнхэ гадна, коллективийнхэ бүхы гашүүдэй хамтын сугалаа Унгаржа, түрүүлүүдэй дүй дүрмэл тухай асуудал табилад байна. Мүн нормоо үгүүлэн дүүргэһэн түрүүлүүдтэй тусгаар зүблөө Унгаржа, тэднэй урда байһан зорилгануудмэ ажажа үгэдэг юм. Тинхэхэ хамта, партияна организаци болбол өөрынгоо ябуулаад партино-политическэ хүдэлмэрийн үйлдэбэрингөө түсөөн дүүргэхэ ба үгүүлэн дүүргэхэ ябадалда зориулажа шаһалан байгаа.

Тинхэхэ тус артель 1948 оной нэгдэхэ кварталтэ түсөөн 104 процент ба ирлэй һарынгаа түсөөн 119 процент үүргэһэн байна. Мүн мэй һара соо үйлдэбэрингөө түсөөн дүүргэхэ талаар ойн соогоо түрүүлжэ ябана. Тинхэхэ энэ артель болбол 1948 ондо республикыга Хүндэтхэйд даскада хоёр дахин бэлэдхэжэ.

Партияна организаци болбол социалистическэ мүрсеондэ бодотээр хүтэлбэрилнэ. Тус артелиин бүхы гашүүн мүрсеондэ орлохонд. Индивидуалны мүрсеондэ эхидхэхэ талаар бага бэшэ хүдэлмэри хэ-

тэ. Мүрсеондэ үүсхэгшэд хадаа коммунистууд мүн болоно.

Жэшээлхэдэ, сахиин мастер коммунист яхэр Пасечников нэгдэхэ кварталтайнха түсөөн 155 процент ба ирлэй һарынгаа түсөөн 168 процент дүүргэһэн байгаа. Сложно пельне даалга коммунист нүхэр Ахатов үдэрлэйнхэ нормы 120—130 процент дүүргэжэ, бусадта жэшээ харуула. Тэрэнхэлэн коммунистууд Ивлэн, Ивлэнов болон бусад түрүү үүргэнуудмэ жэшээтэ найнаар дүүргэдэг байха юм.

Үндэр бүтээсэтэйгөөр хүдэлмэрилдэг коммунистууд хадаа партиянабэш хүнүүд жэшээ аба. Ололшо Ц. Тунгулова 1947 оһоо хойшо һарынгаа түсөөн 137 процент хүртэр ходоодо дүүргэжэ, түрүү стахановцуудай зэргэдэ гарган байна. Тэрэнхэ гадна, нүхэр Тунгулова өөрынгоо үйлдэбэрин-техническэ маргажмэ дэснэүлхэ, бүтэһэн продукциягаа танарыг хайжаруула тухаа нилдэггүй ехэхэн хүдэлмэри хэһэн байна.

Партияна организаци болбол һара бүхэндэ хоер удаа коммунистуудайнга хамтын сугалаа Унгаржа, тэрэн дээрэ артелиин хүдэлмэрийн хайжаруула талаар шуухаа асуудлануудмэ зүблэжэ, артелиин зорилгын бодото тухаламжа үзүлдэг боло. Тэрэнхэй ашаар артелиин гашүүдэй дунда ажалай жаяг заршам нилдэггүй хатуулажа, социалистическэ мүрсеондэ долгын үзэг ерэхэ тудам үргэдэжэ.

Е. Моссопова,

ВЛКСМ-эй Городской райкомой каднуудай секретарь.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай ведэ
бурят-монгол арадай харуулан патриотизм

М. ЧУВЬЮРОВ

Долоон жэлэй саада тээ немецко-фашистска булмтарашмал манай Эхэ орондо мэхэтэ муухайгаар довтолон ороһон байха. Советскэ хүнүүдэй агалан тайбан ажал хүдэлмэри таһадаһан байха юм. Фашистска Германиядэ эсэргүү Советскэ Союзай арадуудай Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуу-эхэ дайн эхлэхэ. Агууэхэ вождэ ба полководец нүхэр Сталиной уралаар бүхы советскэ арад дайсада эсэргүү хатуу шанга тэмсэхдэ бодон байна. Оромнай нэгдэмэл дайшмалхы лагерь болоо.

Гитлеровскэ Германиян мэхэтэ муухайгаар манай орондо довтолон ябадал советскэ хүнүүдэй һаана сархалмэ зэргит дайсада дураа гутаха ябадалаар дүүргэһэн байна.

Большевистскэ партия, советскэ правительствын ба агууэхэ Сталиной уралаар бурят-монгол арад болбол оро, украинскэ, белорусскэ, казах, татар болон оройнһоо бүхы арадуудтай хамта Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууэхэ дайнай түрүүшын үдэрнүүдхэ эхлэхэд германска тэмсэхдэ ороосоо һэн. Фабрика, завод, предприятие, колхоз болон совхозуудар болоһон олоон тоот суглаанууд, минигинүүд хээр Бурят-Монголой ажалмал болбол Эхэ оройнһоо эрхэ сүлөө болон бөө даангүй байдалмэ армалан хамгаалхаар бэлэн байһан гэжэ ВВ(б)-гэй ЦК-е, советскэ правительствын болон нүхэр Сталиныг найдуулан байгаа.

Эрхэ сүлөөдэ дүхэтэй эрлэхгэ бурят-монгол арад немецко-фашистска булмтарашмалдыг бута сохио хэрэгтэ бүхы хүсөөг үгэхэдл. Эхэ оройнһоо урлахы наггын уялаа дүүргэхэд гэжэ Эхэ орондоо, агууэхэ Сталиндаа шахаан тангаригаа үгэхэн байха юм.

Хатуу шанга шалтатануудай үдэрнүүд эхлэхэ. Дайн сэрэг болбол материална ба хүнүүдэй угаа ехэ хүсүнүүдмэ элсүгэн табижмэ эриһан байна. «Бүхы юмөө фронтны туйла! Бүхы юмөө шалтны туйла!» гэһэн дайшмалхы урлал манай арадай ажабайдал ба тэмсэлэйн гол хуул болоһон байгаа.

Гүрэн доторхи бүхы засагмэ гартаа баригжа байһан Гүрэнэй Оборонны Комитетэй түг дор манай арад зон фронттоо бүхы хэрэгтэй юмээрмэ хангаһын зорилгоор ами бөө хайрлангүйгөөр, унаһан малгайга абажа забадгүйгөөр, дайсаныг ахалын түлөө ажаллаһан байна. Талха тарьян, мяхал, тоһон ба бусад продуктууд, мүн тэрэлхэн хубсаһа хунара хадаа хоёо зэбсэ ба буу зэбсэг шэнги, самолет ба танкнууд шэнги фронтто хэрэгтэй болоо.

Бурят-монгол арадай баатар зоригто хүбүүд Эхэ ороноо хамгаалхаар фронтто морчо. Фронт ошогтодой орондо тэднэрэй һамгад, ахэ өсгөнөр, хүбүүд басагадмэ талдэ хүдэлмэрилхэн байха юм.

Дайнай түрүүшын үдэрнүүдхэ эхлэхэд Бурят-Монголой хүбүүд Советскэ Союзай бусад арадуудай хүбүүдтэй хамта хатуу үүрхэтэйгөөр ба эрлэхгэ зорилготойгөөр немецко-фашистска булмтарашмалда эсэргүүсөн тулалдажа, дайн сэрэгтэй жалчуудэй ульгэр түүхэ дотор үсөөн бөө алдарт хуудануудмэ бэшэжэ оруулан байха юм.

Улаан-Удын аэрокудта хүмүүжүүлэгдхэн Петр Харитонов гэшн түрүүшын гурбан лөгичигүүдтэй хамта Советскэ Союзай Геройнуудай списоныг эхлэхэн байна. Младша лейтенант Харитонов өөрынгоо истребительдэ һуугаад агаарта гараа. Манай территория хуудар фашистска бомбардирлангүй сумарын орохоо халдхэһэн, Петр Харитонов өөрынгоо дайшмалхы машиныг дайсан тэмсэ шөгүлгэн жолоодо. Фашистын бууджа эхлэхэһэн һаан, дүй дүрмэлтэ лөгич дайсанай һомонуудта дайрагдангүй, тэрэнне шуурган шангаар бууджа оро. Патрунуудмэ хууһаад, Петр Харитонов дайсанай самолетыг дайража унагаһан байна. СССР-эй Верховно Советэй Президиумэй 1941 оной августын 8-ай Указоор Петр Харитонов, Степан Здоховцев ба Михаил Жуковта Советскэ Союзай Геройн нэрэзэргэ олгодо. Баатар зоригто энэ гурбан хадаа Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууэхэ дайнай түрүүшын героинууд болоно.

Улаан-Удын ПСТЗ-гэй слесарь байһан Сергей Орешков гэшн хээдэ мүнхэ баатаршмалга гаргаа. Лейтенант Орешков дайсанай ДЗОТ-ой амбразурыг өөрынгоо бөөр хааһан байна. Тинхэхэ тэрэ хадаа Александр Матросовой хээдэ мүнхэ баатаршмалхы дабаһан байха юм. Лейтенант Орешков подразделениингэ амжалта туйлаха ябадалмэ өөрынгоо баатаршмалгаар хангаһан байна. Тэрэнхэ гарган баатаршмалгауу советскэ хүнэй үндэр хээдэ моральна шанарай жэшээ, Эхэ орондоо, коммунизмын хэрэгтэ уяан сэгэ байһанай жэшээ болоно. Эхэ оромнай Сергей Орешковтэ Советскэ Союзай Геройн

нэрэзэргэ олгожо, патриодийнгоо алдар нэрыг мүнхэлхэн байха юм.

Тунхэнэй аймагта түрөн Жамбал Тулаев гэшн Эхэ ороноо хамгаалхаа 1941 ондо Советскэ Армиин эсэргэдэ ороһон байна. Мэргэн буша Тулаев 300 гаран немецүүдмэ Угы хаа. Старшина Тулаевый командадга снайперска взвод 1500 фринуудмэ Угы хэһэн байна. Баатар габьяагай түлөө Тулаевта тэрэлхэн Советскэ Союзай Геройн нэрэзэргэ олгогдохон байгаа.

Генералиссимус Сталиной приказууд дотор Советскэ Армиин гайхамшмал полководцуудай нэрэнүүдтэй хамта Илья Васильевич Балдынов нэрэ нэгэтэ бөшө дурдагдаһан байха юм. КВЖД-гэй түлөө болоһон тулалдаанда хабадаһан Балдынов Баруун зүгтэ Дунай мүнэрэй саада тээ хүртэр ажажа ерөһөн ба Зүүн тээ Хинган-най саана байлдаагаа дүүргэһэн. Бреславльско-Хинганска дивизийн командир Балдынов Советскэ Союзай Геройн нэрэзэргэдэ хүртэһэн байна. Тэрэнхэ дивизийн 14 хүн тэрэлхэн героинууд болоо.

Немецүүдтэй хэһэн байлдаануудта снайпер Цырен-Дампи Доржиев, полковник Владимир Бузиневаич Борсов гэшн бөө алдарт союор бэрхөөһөн байна. Алдарт элэгшэ Доржиевай мэргэн буудалгаар 270 фашистнууд ородой газар дээрэ үхэхөө олоһон байна. Полковник Борсов 1943 оной январь соо Одер муран дээрэ Ративер город шадар һаһа бараһан байгаа. Тэрэ хадаа Лениной орденуор, Улаан тугай орденуор, Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай I-дахы зэргын орденуор ба Улаан Одоной орденуор шагнагдан байха юм.

Бурят-Монголой хүбүүдэй германска баатаршмалгын уг үндэһэнүүд хадаа амидаруулапмэ советскэ патриотизм, СССР-эй арадуудай өдөршөгү хани барисаан болоно.

Манай республикын 18 сэрэгтүүдтэ Советскэ Союзай Геройн нэрэзэргэ олгогдохон ба 36000 гаран хүнүүд СССР-эй орденууд болон медальнуудар шагнагдан байна.

Талдэ ажаллажа байгшад—хүдэлмэрилхэн, колхознигууд, интеллигенци—дайсаныг илаха малмалдыг шэрлэхэн байха юм. Тэднэр дайн сэрэгтэй жалчуудтэ экономическэ зорилгыг шийдхэн, буу зэбсэгээр, өдөө-хоолоор болон хубсаһа хунараар хангажа Улаан Армида дэмжхэн байна.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууэхэ дайнай түрүүшын үдэрнүүдхэ эхлэхэд, манай оройн ажалмалдыг, транспорт дээрэ, хүдөө ажалмалда ажалай бүтэсмэ дэснэ-лүүхэ тухаа, фронтдэ бүхы шухалдэ мэрхэ туһаламжмэ эхлэхэд тухаа патриотическэ хүдэлмэри дэлгэрэхэ һэн.

Манай Улаан-Удэ городой түрүү предпринимтууд дээрэ дайнай урда тээхн хэмжээдэ орлодо 1942 ондо ажалай бүтээсэ 27 процентээр дэснэ гарган байгаа. Предпринимтууд дээрэ залуушууд болон эхэнэрнүүд ами бөө хайрлангүйгөөр ажаллаа. Бурят-Монголой ой модоной ажайл-лэдхридэ хүдэлмэрилхын түлөө 1000 гайр эхэнэрнүүд ерөһөн байха юм. Мяха-консервын комбинат дээрэ хүдэлмэрилхэнь дүрбэнэй гурбан хубын эхэнэрнүүд болоо һэн. 1944 ондо ажайлмалдыг ба транспорт дээрэ 107 комсомольско-залуушуудай фронтоной бригаданууд хүдэлмэриллөө.

Дайнай жалчуудтэ республикын комсомолцууд ба залуушууд түсөөн гадуур 35 вагон мяха-консервын зүйлнүүдмэ бэлдхэн, 2500 тонно нүүрхэ малтажа гарган байна.

Дайнай үедэ республика дотор Галутта-Нуграй нүхрэнэй байлгатай газарта тулшын база байгуулагдаһан, тэрэлхэн лаһа абажа эхлэхэн байна. Дайнай үедэ зүрүүл, мяха, сабуу, һам болон үргэн хэрэглэлэй бусад эд бараануудмэ үйлдэбэрингэ шуудалдаһан байха юм. Тэрэлхэн ажайлмалдыг барин шэн барилганууд (сэмбон фабрика, махоркын фабрика болон бусад) баригдан байгаа.

Мяха-консервын комбинатдэ коллектив илангаа найнаар хүдэлмэриллөө. Тэрэнхэ ВЛКСМ-эй ба СССР-эй мяха хүнэй ажайл-лэбэрин Министрестын дамжуулгын Улаан Туг дүрбэ дахин үгтэһэн ба ГЮ-гэй Улаан Туг гурба дахин үгтэһэн байна.

Бурят-Монголой халхэ-холобоход Гүрэнэй Оборонны Комитетэй Улаан Тугмэ урда дахин, ВЛКСМ-эй ба СССР-эй халхэ-холобоной Министрестын шагундыг дүрбэ дахин абаһан байна

Бурят-Монголой колхозно тарьямал шалтны хэрэгтэ өөһөдмөгөө ехэхэн хубитые оруулаа.

1940 ондо хүдэлмэри хэжэ байгаа колхозник бүхэн 292 ажаата үдэр олоһон байгаа. Тинхэхэ дайнай жалчуудтэ хүдэлмэрилжэ байгаа колхозник бүхэн дунда эсгээр 416 ажаата үдэр олоһон байха юм.

1943 ондо республикын колхозуудар 1941 онойкидо орлодо ороһото ба бөвөө културанууд 11 процент үзүүгээр хураада. Дайнай жалчуудтэ манай энэ түрүүшынхэ сахарна свеко ба тамхи тариала эхлэхэ.

Манай республикын ажалмал фронтдэ дайнһаа холидохон районуудта ехэхэн туһаламжа үзүүлнэ. Танкнуудмэ бүтээлгөө 86979 мянган түхэрлгг оруулагдаһан байна. 153 вагон алдрын бөлөгүүд ба 322688 хэлэг элдэб дулаан хубсанууд фронт элэгдэхэн байгаа. Немецкэ эсэмэлгэһөө сүдөөлөгдхөн районуудта туһаламжа болгон 18 мянган мал элэгдэхэн байха юм. Дайнай үедэ гаргагдан дүрбэн урьһаламжа 252342 мянган түхэрлгг захигдаһан байна. Энэ хадаа тэрэнхэ урлах 10 жэлхидэ орлодо 100 миллион шахуу түхэриг үзүү болоно.

Бурят-Монголой ажалмал агууэхэ вождэ нүхэр Сталинһаа гурба дахин амаршмал ба баясаланда хүртэһэн байна.

Ферапонт Головатый гэшн жэшээтөөр, хэдэн олон колхознигууд ехэ мүнхэ ортууһан ба оборонны фондод өөһөдмөгөө нөөцлөгдхөн үгэһэн байна. Тэднэрэй дунда 250 мянган түхэрлгг орууһан Зэдын аймагтай Сталиной нэрэмжтэ колхозой гашүүн Пурба Мункуев, 150 мянган түхэрлгг орууһан Сэлэнгын аймагтай «Коммунизм» колхозой гашүүн Дарма Чимитов, 160 мянган түхэрлгг орууһан тус аймагтай «Улаан Үдентэ» колхозой гашүүн Догторжап Эрдынеев гэшн бии.

Ороной кампание эмхитэйгээр үнгэргэлгэ—адуу малые олошоруулха үндэс буури мүн

Хурьга, эшэгэдые олоор абахын түлөө

Республикынга 25 жэлэй ойг урл гэрлэж байха юм. Хоншмох Сапунов, Емельянов гэшмэд илангаа олон түд абаад, хорлогтойгөөр тэмцэжэ байла. Энэ фермын түрүү хоншмох эхэ хонш, амаада баранины түрүүжэ, бүри олон хурьга, эшэгэ абахын тула ороной кампание саг соонь байнаар үнгэргэжэ байла юм. Ороной кампаниин үедэ фермын хуванууд илангаа байнаар харуулахыг дадаг байла.

С. Сагаларов.

100 хонинхоо—170 хурьга

Рытцма Базарова манай колхозой өрхмүш юм. Республикынга 25 жэлэй үнгэргэлгэ ороной кампание мүнөө оролсоходоо Рытцма Базарова 100 хонин амаан бүрөө 170 хурьга гэжэ абаха гэжэ үгэсэ хонш. Мүнөө Базарова 100 хонин амаан 166 хурьга эшэгэ абаад байна. Ойн үдэр хүрөө 60 толгой хурьга абажа, үлдэ нэрлэжэ түрээтэйгөөр дүүргэжэ байла. Рытцма Базарова батаар нийдэ.

ОТФ-той түрүү хүтэлмэрилэгшэ хонш амжалтанууды туйланхай амаар, манай колхоз хонш, амаа үсхэбэрлэхэ 1948 оной түрээтэй түсэбнэ дүүргэжэ байна. Фермын хүтэлмэрилэгшэд эшэгээрэ ханаагаа амарангүй, хоншид хабар-зунай адууны хайнаар эмхидхэхэ, нэгэшье толгой хонш амаа хубайруулахыг түлөө шууд тэмцэжэ байла юм.

Ж. Цыбинянов, Мухаршэвэрэй аймаг "Комсомол" колхозой счгонов.

Ороной кампание таһалдуулна

Шэнэ ажал колхозой (Хори) мориной эрхшэ форма (аажаман хүхэр Цыбанов) хурьга моринодоо гэдэ 50 гаран түд, 4 азаргатай юм. Эдэ гүтүүхэ 40-шэ адууна табигданхай. Тингэ, тус ороной кампание амаар үнгэргэжэ байгаа юм гэхэд, төрөөдэ харуунаггүйгөөр хамтаар дээрхэе олохон хонш хубайруулаха аюулда хүрлээнэ юм. Ороной орохо аяар арба гаран эдэ азаргада табиггүй, эдэбэ ажалда хонш хүртэр хэрэгжэжэ байлаар.

Эрхэжэ, фермын дааша Цыбанов эдэ орохо нэгэ залуухан гүү тэргэ.

Малаа баа хубайруулхань гү?

Нэгэ-Някын сомоной Мологовой нэгэ колхоз энэшье урда тээ малаа байра Зайграй аймаг соо түрүү аргаар табигданы байла юм. Мүнөө тус колхоз ондоо байдалтай болоод байна. Орой кампание тодо таһалдуулхыг хонш дээрхэе эхэ малые олоор хубайруулха, гүтүүхэе үсөөнөөр абадхыг мүнөө жэлдэ ороной кампание мүүн үнгэргэжэ, малаа баа олоор хубайруулаха аргаар табигдана байна. Малаа болор энэ колхозой нэгэшье фермад орой кампание ентоой байнаар эхлэжэ байла. 217 толгой үсөөдэе оролдоо хонш байла аад, оройдоо 54 үсөөдэе та табигдан байла юм. Хүнэй-товарна малаа Сүлжигмэн үсөөдэй хубайруулаха абадхыг тэмцэхэ талаар амаршье эхэ абадхыг.

Мала, энэ колхоз үбэл-хабарай үедэ хонш, энэ колхоз үбэл-хабарай үедэ хонш, энэ колхоз үбэл-хабарай үедэ хонш.

СЭЛЭНГЫН АЙМАГТА

ГСО-гэй НОРМО ҮГЭБЭ

Загастайн хүндэ хургуулиин 24 пинерүүд ГСО-гэй нормо эрхмээр үгэбэ. Амбулатори дааша хүхэр Н. Охерникова тагалта абажа. 18 хурьгад эрхмэ хонш сэгнэлтэйгээр нормо үгэбэ. Тэрэсэн 19 хурьгад-пинерүүд Ворошиловска мэргэн буудалын нормые үгэхөөр бэлдэжэ байла.

ХУРГУУЛИНУУДА МОДО ТАРИЛГА

Юрөөтэй ба Селендүүн долоон жэлэй хургуулинууд Сэлэнгын плохитомонийгоо табатаан зуугаад түхиргэжэ эдэбэ явнын модонууды худалдан абажа, хургуулинуудаа тойруулан хуулаба.

ГҮРЭЛХИДЭ ВОСКРЕСНИК

Тельманей нэрэмжэтэ колхозой дэргэдэ хонш хургуулиин хурьгадэй түрээхид хургуулила тулалха воскресник эмхидхэжэ, 100 гаран кубометр түлээ бэлдэн ба хургуулине тойруулан хашаа барилан байла.

Тус колхозой правлени хадаа республикынга ойн баярай үдэр хүртэр хургуулиинга байнгыне шуугаурилла ба шэнэ парта ба столууды хэжэ юм.

КОЛХОЗЫН ТЕЛЕФОН, РАДИОУЗЕЛ БА ХҮҮГЭДЭЙ АСЛИ

Сталиний нэрэмжэтэ колхозой бэлдэ ажам ба кулгурын талаар нилээд хүжэн бэлдэн колхоз юм. Мүнөө жэлдэ тус колхозойд телефонно коммуторала үргэжэжэ, 60 толгойт болгобо. Мүн 176 толгойт радиозел шэнээр барилжа хурьгадэ. Республикыин ойн баярай үдэр хүртэр 20 хурьгадэй асли хоншон заабааржа дүүргэхэ.

КОЛХОЗНИГУУДА КИНО ХАРУУЛГА

Аймагтай колхознигуудта шэнэ кинокартинаууд үргөөр харуулагдадаг болонхой. Наяхан Кировой нэрэмжэтэ колхозой бригаданууд дээрүү "Милуха-Малый", "Ой тайгана" ерхан хууви" гэжэ кинокартинаууд харуулагдаба. Тус картинаууды 100 гаран хүн харбада.

Л. Чинорин.

80 ХЭНЭГ ЯБЛОНИНУУД ТАРИГДАБА

Улан-Удэ горохой басагадэй № 9 долоон жэлэй хургуулиин хурьгад эхэ-малайгаа эхлэхын урда тээ хургуулиингаа территория дээрэ модо тариалгы амжалттайгаар абуулжа шадаа.

Тус хургуулиин хурьгад недондо жэлдэ хургуулиинга салта өөһлөнгөөр хуөөр кривоник, малина ба хамта 90 хонш жэмэстэ модонууды тариан байла.

Энэ жэлдэ хургуулиин дэргэдэ 40 хүнөө бүрлэхын модо тариалгы бүтэм байгуулагдахай. Тархыг бүтэмжлөө түрүүлэгшэ багша Н. Иванова гэшмэд хүтэлбери дор үшөө 80 хонш яблонинууды ба эдэбэ байхан үнгэртэй ногоо сэгсгүүдэ сад соогоо тариан байла юм.

6-дахы классай хурьгад—отличнигууд К. Черныш, Р. Медведева ба бусад модо сэгсг тариалта тун элбхитэйгээр хамгаалсаа.

Бүтэмжэй гүтүүд зунай каникулд үедэ тарималуудаа хайнаар харуулахын тула модонуудаа хубажа абахай.

А. Чебанов.

АЖАЛШАН БҮХЭНЭЙ ОГОРОД ТАРИХЫН ТҮЛӨӨ

Үмсэдөө огород тарилгын нэгэ үдэр

Майн 23-да үшөө үүр хираалжа байхада эхлээд, Улан-Удэ горохой ушлануудай ашаалтй машинанууд нийсэ тиншээ гүйлгэнэ. Хүрээ, велро барилхай, дүүрэн юмэ хонш нэснэгүүдэ ургалхан хүнүүд ажалла-дана.

Мүнөөдэр—амаралтын үдэр. Голроло ажаһуудад хүдэмэришэд, албахаалгад, ажайлээдэрин пражитинуудай ба хургуулинуудай коллективүүдэй гашүүд үмсэдөө огород тариала коллектив коллективээрэ сугларан, машинануудта хуужа, харьяата участогууд тээлээ ошонд.

Үдэ голы урда бөөдхи участок. Бидэнэй эндэ хүрээжэ ерэхэдэ Бурмонкоопсоюзай коллектив хартааба хуужажа байла. Тэхээр аяар 2,5 гектар тариха юм.

—Манай коллектив недондо жэлдэ энэ участок дээрэ хартааба хуужаа хонш. Тинхэдэ дунда зэргэрин хонш, нэгэ мөшгэр хуужагдах 9 мөшгэр хурьга абахан байла.

Тинхэдэ зарим нэгэн хүнүүд, элснэгээдэй хүнэр Шараторов 12 мөшгэр хүртэр абахан байла.—гэжэ, огородно комиссин түрүүлэгшын оролшо хүнэр Болбодин хөөрөөд, нигэжэ үргэлжлэжэ—бидэнэр хонш участок дээрэ тарилга хоншд.

Нэгдэхин участок дээрэ 57 бүлэ айл, хөөрдохин участок дээрэ 40 бүлэ айл хартааба хуужаба. Бидэнэр үмсэдэ огород тарилгалта хүснэгтөөр хурьмөө агротехническэ тулаалхыг үзүүлэхэд.

—Минин үлбүүшье хүртөөр хартааба тариха тушаа аабаринуудыг таагануудэ сугаууна.—гэжэ хажууланхай хуулан хүнэр Н. С. Шастин хөөрлэнэ.

Бидэнэй хөөрлөөдөө дүүргэхэ багта тус коллективэй зарим гашүүд тарилгала дүүргэхэ, гэрээ бүсжа эхлэбэ.

—3-4 дахин шоройнь ооолго, 2-3 дахин үбмөнш түгэхэ ба нэмэлтэ тээлээ үгэхэ гэдэн түсэгтэйбэ,—гэжэ тэднэрэй нэгэшин хэлэбэ.

Улан-Удэ нарийлалтын гэрэй коллективэй хамтаа 36 бүлэ айл мүнөө жэлдэ тарилга хонш. Недондо жэлдэ тус коллективэй оройдоо 6 айл үмсэдөө огород тариха, үрхнэгтөө мүү байнгыне наа, нилээд байн ургаса абахан байла. Мүнөө жэлдэ тэднэй мөшгэр бүхы коллективын хартааба тариха гэжэ шиндхөн байла юм.

Огородно комиссин хүсөөр Тарбагатайн аймагта нэгэ тонно 155 килограмм үрхнэй хартааба, килограмм үрхнэй хартааба, килограмм үрхнэй хартааба 120 мүнөөр абаа. Мүн андахин участок дээрэ элбэ үтгэжүүлэгшүүд (шубуувай аргал, үнхэн, паг шөхө) тараагдаа.

—Мүнөө жэлдэ нэгэ мөшгэр хартааба тариан хүн намар 12 мөшгэр хурьга абаха гэжэ ханааба. Зундаа сүлөөтэ саг бүхэндөө ерэгэ байлахыг. Гэднэ, тусгаар харуулахыг.

га табигдана юм,—гэжэ огородно комиссин түрүүлэгшэ хүнэр Ф. Н. Захаров хэлэнэ.

—Недондо жэлдэ бидэнэр 0,15 га газар дээрхэ 15 мөшгэр хартааба абаа хонш. Мүнөө бүри ехээр абажа, гүрлөөд ба арадаа, зааханшье наань, тула хонш ханаа-тайбэ,—гэжэ акушерка хүнэр М. П. Тумурова мэдүүлэ. Тэрэ мүнөөдэр өөрийнхөө гэрлэхтэй хамта хүдэмэрилэ. Энэ акушеркын участо-гойд зэргэлхэн нүгөөдхи участок дээрэ нарийлалтын гэрэй врач Р. М. Биль-Бильская хартааба тариха.

—Би Улан-Удэ горохдо 10 жэлдэ турша соо хүдэмэрилэб. Жам бүхэндэ үмсэдөө огород тариалхыг, өгөөт эхэ ургаса 1944 ондо хүрээжэ абаханаа ханааба. Тинхэдэ 2 мөшгэр хүрлээ хайхай аад, 40 мөшгэр томогууд хартааба малгажа абаа хонш. Тинхэдэ дайнай хүлэр хүндэ үсэс, 5 хүнөө бүрлэхын бүл-лөтэйшье наа, эхэ ялангүйгөөр абажа гарла хонш,—гэжэ врач Биль-Бильская хөөрлэнэ. Мүнөө жэлдэ хүнэр Биль-Бильская 0,05 га талмай дээрэ хартааба хуужахага, 0,05 га талмай дээрэ са-харна свекло хуужаба.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Улан-Удэ горо-дой ажалшад амаралтынгаа үдэр огород тариха байна.

Д. Гунзынов.

И. Красавцевой фото.

У Р Г А С А

РАССКАЗ

Тинхэдэ Чадгар хоншэе юмэе дүүргэдэ, хуужа газар тээшэе ошобо. Энэ хүн үдэр томо бөөтэй, бүхы фронтнууд дээрэ шахуу дайлагдаад ерлэн юм. Тэрэний хоншын үгнэ өөртөн ади зоримтой, эрд шиндэнг байла. Тинхэ байхан хонш, хүнэй хоншын бэлэй өтгөдөггүй хүн гэжэ колхоз соогоо мэдэжэ болон Санжа. Очир-ровшье юмэе дуугараагүй, минн малгай-гаа заахан бөөрөө шээсэе хабардаба.

Чадгарай хүнээр Иши Бүбеев үгэ хонш. Тэрэ хадаа газар дайлаха нийсэ мэдэ-хэ, дүйтэй бэрхэ үбэн байла. Энэ хүн үгэ бүхэндэ шүүжэ үзөөд, аалхан да-руугаар хонш. Минн хоншын юмэе колхозой үбэг-хүтлэг анхаржа шагнаха гэжэ мэдээд, дэмэ үлүү юмэе дуугарда-гүй юм.

—Гушан центнер,—гэжэ колхознигууды шарайшаан карежа көпөөд—өнөмдэй эхэл даа. Тээд гүрлэдэ мүн эхэ тарла-талхан хонштой байнабуу! Тинхэ ха-дан, би нигэжэ ханаа байлаб: манай эдэхин газар дээршье гушан центнер ур-суужа болохо...

Зон соогутур хүнүүд гүбэр шөбөр галдаба. Харбөө тугаар наахан солгон солгон залуу-хан Чадгар үгэ хоншон байлаа хонш, мүнөө үбэн наахай аад, дүй дүрлээдөөр баян, баян үбэгд хүтлэгтэ хүтлэгтэй Иши Бү-беев хоншэе байнабуу.

Звенонугаа хүнүүдэ табига эхлээд, үбэгд хадаа—Бүбеевэй звенодо, залуу-шуул—Ринчиновэй звенодо орохо гэжэ үзэхэбэ. Тинн Санжа Очиров хуужа байжа-адан, хонш дахин шадаа хабардан ба-зэжэ Чадгар тээшэ ошобо:

—Башал даа намайе, Чадгар, Би

мүн лэ 30 центнерэй түлөө тэмсэхэмй!—гэбэ.

Чадгар нигэжэ шиндхэбэ. Иван Чебуни-н Сосор Нимаев хоёрто участок дээрэ шө-хэ тариха ажал даалгала, Даринма Ва-туева үнэсэ суглуулха, тинхэдэ өөрөө, Илья Климентьевтай, Ирен Дашпеевтай, Санжа Очировтай дүрбүлэн саба тогтоо-болон газараа убахаа хуужаа хоншон за-бахэ гэбэ. Энэ хүн зоной хүдэмэрилдөө гаралха байтар Санжа Очировшье гүйжэ-эрээ. Гэрэ харайжа оройн бөөрөө нүх-лөө мэндэлэлэшьегүйгөөр, Чадгар тээшэ-хандажа:

—Шини газараа алдаах. Ай даа, үшөө командир гэшмэд гэхэм... Иши Бү-беев шамые хуусаа хонш. Эхэ нигэжэ-адаг юм бэ? Энэ Хуурай Жалган газар-гаа 6 центнерээ үлүү тариа абаа гэжэ-байгаагүй юм...

—Тээд, бидэнэр лаб суглуулхалди, Санжа Очирович, 30 центнер яабашье лаб-суглуулхалди. Зүгөөр, дан ехээр садхы-лээ хүдэлгөнхэй хонштой, харин байса-хуудамарилха хонштой,—гэжэ Чадгар Очиров тээшэ хараад,—Шини ехэ ур-гаса зүдөө абаха юм гэжэ байлаа гүш?—гэбэ.

Нигэжэ хоншын дууламсаараа Очиров-бандай дээрхэе хууга харайжа болоод, малгайгаа абахан бөөрөө Чадгарыг ег-тошон хонштойгээр доро дохино:

—Ухай, би шамые ажалша бэрхэ ху-бүүн гэжэ ханажа яаа хонш. Тээшм минн-хайрхуу, ама бардам хүн байшоом. Иши-Бүбеевта ошмо наамин хооо дээртэха, үб-гөдтэй яабад хуураггүй байлаа...—гэжэ хонш, андхэе архалда байл.

Санжа Очировай архалда Чадгар ба-лай ехээр ханаахараагүй юм. Үнэн зо-ригоо табига оролдоод байлм мүү га-зарнашье байн ургаса абажа болохо бай-нгын хамга зондо, мүн дүйтэй үбэгтэ-гэжэ Чадгар сэхэрүүн асуудал байла.

шье гэрлэжэ шадаха гэжэ лаб найдад-абаа. Тинхэ хадаа, Даринмын түмэр-дэ, Чадгар өрд шууд харуусаа хонш.

—Яахамнаб, ошмо лэ саашаа. Хонш-дээ хүрээжэ үндэр байн ургаса абаад бай-хаданхай, төршнөө өөрөө дахин бусажа-абахай байла. Минин хоншдээ өтгөдөг-гүй, нүхэд,—гэбэ.

—Энээн тугаа ханаагаа зобонхой хон-шгүй ааб даа,—гэжэ боншынн зүб-шөөгөөд, бутладаа хүдэмэрилдөө гара-хонш...

Тэрэ звенонгын барандаа өөрийнхөө-участок дээрэ үдэр хүнүгэй хонш. Хар-дугаан боломсоор, наг шөхлээ таража-хонш, боншлой, тариха хонштой боло-бо. Тинхэдэ байтар, газараа убахаа, үбэ-Урмаданын түгэжэ хааха, тээлээ үгэхэ-саг болоо. Хонш юмэе хоншлойсо байла. Залуу звенонд заримдаа бүхын хүнээр-зон дээрэ хуужа, агрономическэ пому-соолоо эдлэхын зүблал заабаринуудыг-ушжаа абагна хонш. Тээд нэгтэ үдэмэлэн-аянда мордохор түхөөрбэ.

—Битнай хоор хоншгоор абажа ер-хонш. Серапион Кириллович Киселев-то ошохонин. Минин түлөө шн, Иван Тиме-феевич, үлэхшн,—гэжэ мордох дээрэ-хоншон бөөрөө, котомкоо арадаа үгэ-лээд, станци тээшэ сэхэ гашлаба...

Хоор хоншод байхада Чадгар баяртай-хүхүүн бусажа ерээ хонш.

—Бидэнэр зүб мүүрөөр абажа байгаа-ди,—гэжэ нүхлэгтэ сонсобо.—Ган-сал дутуунин гэхэдэ, газараа үшөө нэ-гэ дахин тээлээ үгэхэ болоодой. Тингэ-гүй баа, 30 центнер абажа бираагүй-байнабэ.

Колхозойн парторг Бата Ринчинов-эндэ олон дахин ертгэсэ хонш. Тэрэ хада-обоо ехэ гэсэтэ асаргад, звенонг гашүү-тэй хөөрлөдөг, олооо бригадануудта бо-лон звенонугаа тариха тааханай амаар-ургажа байланине хоншэ үгэхэд байла.

—Иши Бүбеевэй звенодо хүнэй тухай-үндэр байн лэ шенисэ ургаа байна даа,—гэжэ колхознигуудта хоншлэгтэ байл.

—Тээд малгайн мүү гэжэ аа?—гэжэ Чадгар сэхэрүүн асуудал байла.

—Танайх мүн лэ байн даа. Үсхэн-бүшмэг аад, аад томо залаатайгаар ур-ба,—гэжэ Бата Ринчинов хоншэ хонш.

—Алиниин архалха байн гэхын ар-гэгүй...

Наратай салмэг үдэр байхан юм. Ог-торгойн үндэртэ бороон булжамуур жер-гэсэ, үбөө ногоон соо соо хоншинууд-шаг-мог галдажа байгаа хонш. Алтан шара-шенисхын далай доглон хоншинууд-байла. Тэрэний ургасан Даринмын мүн-хүрээ үндэр. Даринма нима ургас гэ-шье хоншын хараа үсөөгүй байла. Тин-гэд тарнааингаа поиние шартон хонш-ажа байтараа, нүгөө захадан нэгэ хүнэй-абажа байхье оооробо. «Байза, энэ хон-ш хонш гэшмэб? гэжэ болоод, бурлаа-хоншгүй саагуур хоншодо р, полиниго-саада захэ тээшэ үггөөр ошобо.

Танигаагүй хүнниин Санжа Очиров-байшоо. Тэрэнь тоо түрүүн тарнаан ур-гасна хараад, Бүбеевэй хоншын хонш-метр газар хоншон бөөрөө тарнаан-шье тооложо ороо. Нүдөөрөө харан-мүрөө үшөө этгэнэгүй хонштой. Тин-гэд нэгэ хонш колос табалжа абаад, тэ-рэнэ азыглар дээрэ үнхэн бөөрөө сү-мөөхөн хоншхад, орооньне тооложо-үзэбэ. Тинхэдэ Чадгарай звенонг шэ-ниисын ургаса Иши Бүбеевэйхидэ ор-лоо үлүү байла. Очиров малгайгаа-заажа үмдөөд, нэгэ хонш шье үдэ-хоншын табалжа абахан бөөрөө сааша-архал гэжэ байтарынь, тэрэнин Дари-ма зогсоогоод:

—Сайн байла, Санжа Очиров! Юу бо-лоод манайда ашмалжа ерээ гэшмэб?—гэжэ ертгөлөн асууна.—Али звенон-гоо абыт гэжэ манайда ерээ гэшмэб гүт?

Очиров Даринмайгай эндэ нигэжэ уу-заха хүм гэжэ ханаагүй хонш. Хүн зон-тэрэнь бусангай байла бээ гэжэ болоод, зорюута амаралтын үдэр ерлэн байла.

—Да, оройе хараад олохо юм байн-гэжэ ерээ хонш даа,—гэжэ Очиров мэд-дүүгээр харуусаба.—Зүгөөр, танай шэ-ниисы ехэл хайшаагаад байлаб.

—Танай өөрийнхонш таран ургал-хонш аа?

—Ургаханшье урга! Тээд үнхэрөөр-ургаашье наа, танайхидэ хүрэхгүй бай-на.

Даринма Очиров хоорой станца хүрээ-ерэхэдэнь, үдэшин боро хонш табаржа-байла хонш. Энэ жадканууда асаран-Чадгар Ринчинов ба Илья Климентьев-шье ерлэнхэй байла.

—Зай, Санжа Очирович, юу бонш?—гэжэ Чадгар асууба.—Танай звенон-гоон байхан юу болоно?

—Нүхэр Ринчинов, шениисетийн-хараада ерлэнхэй. Байн лэ байна хонш! Үсхэн бүшмэг аад, аад томо залаатай. Манай шениисе танайхиде арай хүрх-гүй гэшмэ хонш. Зай, нүхэр Чадгар,—гэжэ Санжа Очировай дууниин аалхан бо-лобо.—Би үнхэрөөшэ үбэл дэн түгэ-дөөд, шамдаа бираагүй юмэе хоншон-байлаб. Шини манайгаа хүлсэхэ болонш. Хонштой болоо хонш, ерэхэ үблэхөө-дахин табалгаа звенодо бусажа ерлэнхэй.

—Үгэ даа, би шамда сугаадаагүйб, Санжа Очирович. Манай эдхэн газар-дээр юу гэжэ болохо байланын ойтгөлөн-хоншын баяртай байлаб. Тээд танайшье-звенонг ургаса мүн лэ байн байна хонш. Шини манай шениисе дэмэ ехээр-матанаш.

Очиров мордох дээрэ бултын манда-шмээд, гэр тээшэ түргөөр гашлаба. Бусажа яахалдаа, поли тээшэ үшөө-үшөө дахин ерэгэ хонш, өөрийнхонш-заагар малгайгаа абажа шамээ хабарта-на.

Үнн боложо байлаа хонш. Уна муу-тээшэ угаа эхондор баруун хоншон-үзэна. Хааншөө даа, муу дээрэ бү-ннин шубуудай жэргэхэн дуудла-на. Тээ дүтхонэ байхан поли дээрэ тра-кторнууд хүрмэгэнэлдэнэ. Тинхэдэ эдэ бү-хы абаан намдажа, шонээгүй болоо. Ган-сал стан дээрэ хүнүүд нима орой болт-ор ажалла хонш лэ байна. Тэднэр үзгэ-дөггүй ехэ тарла ургууландаа зориг-жоод, эсэхэ сүсэхэ мэдэнгүйгөөр үгэ-өрөө эхлэжэ, тарла хуурагдаа ор-лоор хамга бүхы юмэе бүрлэхэ байл.

Н. РЫНД.

